

NOTA BETREFFENDE DE ARCHITECT ALBAN CHAMBON.

Tot voor de Tweede Wereldoorlog bood Oostende een uniek, poëtisch architecturaal stadsbeeld : elke gevel getuigde van de gouden jaren rond de laatste eeuwwisseling. De architecten van belle-époque-Oostende hadden van de stad een onvergelijkbaar monument van laat 19e eeuwse architectuur gemaakt. De namen van mensen als DEWULF, DANIELS, DE LA CENCERIE, DUJARDIN, LAUREYS, NAERT, PIL, VERRAERT, GOBIN en vele anderen dringen zich hier op. De grootste van hen allen was wellicht Alban CHAMBON, een door de kunstgeschiedenis misdeelde architect. Zo heel veel bouwde CHAMMOON niet in Oostende, maar de zaken die hij hier naliet waren belangrijk. Eigenaardig genoeg is het moeilijk ergens gegevens over deze kunstenaar te vinden : het monumentale naslagwerk van U. THIEME en F. BECKER (Allgemeines Lexicon der Bildende Künstler...) en de aanvulling er op door H. VOLLMER zwijgen in alle talen over CHAMBON, terwijl mensen als LAUREYS wel besproken worden. Ook RANIERI wist in haar overigens excellente studie "Léopold II Urbaniste" niet zo heel veel over CHAMBON te vertellen, en dat was wel een gemiste kans. In het Oostendse dagblad "Le Carillon" (nummer van 1-2 juli 1905) vonden we echter enkele interessante zaken over de figuur van Alban CHAMBON. Daarrond bouwden we deze bijdrage.

CHAMBON werd in 1847 te Varzy (Fr.) geboren en kreeg een opleiding als beeldhouwer. Daarvan zou men steeds de sporen kunnen terugvinden in zijn latere bouwwerken : zijn constructies waren steeds verzorgd afgewerkt, als waren het bibelots ; het detail bekommerde CHAMBON soms zozeer dat hij de grote lijnen uit het oog verloor. En steeds bedacht hij ruime plaats voor beeldhouwwerken in zijn plannen. Deze sculpturen werden wellicht naar zijn ontwerpen door practiciens uitgevoerd. Dat was althans de normale gang van zaken in deze dagen.

Van 1868 af werkte CHAMBON in ons land en diende aanvankelijk als tekenaar bij verschillende architecten. De plannen die hij daar maakte gingen door als constructies van zijn werkgevers (zo o.a. het Eden-Theater te Brussel). Toen hij zich zelfstandig vestigde werd hij -als vreemdeling- eerder jaloers bejegend door zijn minder succesrijke collega's. CHAMBON vestigde zijn naam met de plannen van het Beurs-theater te Brussel, een gebouw dat binnen het half jaar klaar kwam (1880) en met de plannen voor de Parkschouwburg te Amsterdam (1883).

In de jaren 1885-1888 was CHAMBON in Londen werkzaam en kreeg er opdrachten voor de bouw van niet minder dan vijf theaters : de "Tivoli", de "Frascati", de "Garrick", het "Gaiety Theatre" en het "Sloan Square Theatre". Terug in Brussel maakte hij de plannen voor het "Hôtel Métropole" en voor de herbouw van de eerder afgebrandde music-hall "Pôle-Nord". In de "Pôle-Nord" begon hij met de systematische aanwending van ijzergebinten en keramische klei. Zijn prestaties vielen zeer in de smaak van Leopold II die hem in 1898 opdracht gaf voor werken aan het Koninklijk Kasteel te Ardenne en in het Park van Laken. Voor MORS, een Franse autofabrikant, bouwde hij te Passy (Fr.) een privétheater.

Tussen 1894-1900 bouwde CHAMBON een twintigtal villa's te Westende. Het was in feite CHAMBON die de typologie van de Zeedijkvilla voorgoed vastlegde. Deze Westendse villa's waren een bezichtwaardigheid die in vele toeristische folders werd vermeld. Langs een Westendse onderneming om (La Westendaise), kreeg hij de opdracht voor de dancing "La Terrasse" -hoek Van Iseghemlaan-Louisastraat- te Oostende. In dit eigenaardig gebouw met plat dak werkte hij veel met ijzer en ceramiek maar hij hield de decoratie eerder sober.

Pas in 1898 werd hij de "leading-architect" in Oostende ; de opdrachten voor de grootscheepse verbouwingen van NAERT's Kursaal werden hem toegewezen. Eerst verbouwde hij de lokalen van de Cercle : het resultaat was discreet en luxueus tegelijk. Leopold II was er van onder de indruk en het was de Vorst zelf die CHAMBON inspireerde tot de grote monumentale trap. Alles samen was de verbouwing van het Kursaal een moeilijke opgave : NAERT had een -in zijn soort- perfect bouwwerk geleverd en dat moest overtroffen worden. Daarenboven diende CHAMBON rekening te houden met de funderingen van NAERT's gebouw. Dit drukte uiteraard een stempel op zijn realisatie : CHAMBON deed niet wat hij wou. Ook in het Kursaalgebouw sprong CHAMBON gul om met ceramiek, ook in het exterieur : de blinkende tegels gaven het gebouw een feeëriek uitzicht. En ook de vormentaal in de decoratie van balusters, pilaren... was iets zeer eigen. De tuinaanleg was ongetwijfeld ook door CHAMBON gepland : nergens vonden wij namen van andere ontwerpers. Tijdens de ombouwcampagne 1904-05 was er wel enige spanning toen CHAMBON ondanks herhaald aandringen, aannemer SANDERS zo lang liet wachten op de detailplannen voor de binnendocratie der drie nieuwe koepels, dat deze begon te vrezen niet meer op tijd klaar te komen voor de opening van

het Kursaalseizoen. "L'Echo d'Ostende" gaf nogal ruchtbaarheid aan deze zaak en CHAMBON moest het daarbij ontgelden. Het kwam tot een interpellatie in de Gemeenteraad : in februari 1905 werd stadsingenieur VERRAERT naar Brussel gestuurd om bij CHAMBON de nodige plannen te gaan ophalen. CHAMBON's ontwerpen waren echter zo briljant dat het spijtige incident al gauw vergeten werd...

Daarna bouwde CHAMBON de Stadsschouwburg te Oostende. Dit lag hem nauw aan het hart : toen, door de wet op de kansspelen, de bron van inkomsten waarmee de bouw van het theater gefinancierd diende te worden, opdroogde, zou CHAMBON aan het Stadsbestuur hebben voorgesteld alvast met de funderingswerken te beginnen en dit op zijn eigen kosten en risico's... Het gebouw kwam klaar in 1904 en bood een nogal chaotische reeks gevels, met grote bogen, guirlandes, nissen, gevelbeelden... Maar juist die chaos maakte het een schattig bouwwerk, vol vrouwelijke lijnvoeringen, in een niet te definiëren stijl. Toch merken we duidelijke verwantschappen op met het Kursaal : zo waren de twee kolommen links en rechts van de hoofdingang van het theater duidelijk broertjes van de 2 fonteinzuilen in de hovingen van het Kursaal. Ook de koepelconstructies in beide gebouwen vertoonden van buiten treffende overeenkomsten.

Ook de plannen van de DE SMET DE NAEYER-brug zouden van CHAMBON zijn. In elk geval worden we hier getroffen door reminiscenties aan de architectuur van het grote paviljoen op de Wereldtentoonstelling te Antwerpen in 1894 : scheepsboegen die uit het muurvlak schijnen te komen. Hier was het beeldhouwwerk niet van CHAMBON en zijn practiciens : het waren de beeldhouwers DE KESEL en Julien DILLENS die de allegorische figuren uitvoerden. De brug werd in 1905 door Leopold II ingehuldigd.

Ook het sierlijke paviljoentje van de technische diensten langs de oostzijde der Groentemarkt was een CHAMBON-ontwerp. Het was geconstrueerd op polygonaal grondplan, met natuursteen als basis en daarboven geglazuurd tegelwerk waarop de grote ramen rustten die gevat waren in gietijzeren vensteromramingen. Bovenop was een veelzijdig koepelachtig dak dat rustte op een met smeedijzeren motieven versierde kroonlijst. Deze constructie, die blijkbaar met veel architecturale liefde ontworpen werd, was in-zich volmaakt naar vorm en verhoudingen. Een afschuwelijk betonnen blok met vuile zitbank vervangt het lantaarnachtig gebouwtje dat tot in de zestiger jaren een vertrouwd beeld was op de Groentemarkt. Toen werd het, net als zovele andere mooie zaken, discreet gesloopt...

